

VGR Analys: 2024:67

Datum

Folkbibliotek i Västra Götaland 2023

Statistik från Kungliga biblioteket

Datum: 2024-12-03

Dokumentnamn: Folkbibliotek i Västra Götaland 2023

Kontaktperson: Koen Braak, avdelning Samhällsanalys

Telefon: 073-0745899

E-post: koen.braak@vgregion.se

Sammanfattning

Denna rapport ger en översikt av folkbiblioteksverksamheten i regionen baserat på statistik från Kungliga biblioteket 2023. Den redogör för utvecklingen mellan 2015 och 2023 inom områden som organisation, personal, ekonomi, utlåning och aktiviteter.

Organisation och resurser

Antalet folkbibliotek har minskat från 191 till 173 mellan 2015 och 2023. Siffran för 2023 motsvarar 0,10 bemannade serviceställen per 1 000 invånare, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Variationer förekommer; glesbefolkade kommuner som Bengtsfors och Karlsborg har högst andel serviceställen per invånare, medan tätbefolkade områden som Göteborg och Mölndal har färre. För att nå avlägsna områden används 12 bokbussar i regionen. Biblioteken riktar sig särskilt till barn och unga, vilket reflekteras i resurser och aktiviteter.

Personal

Regionen har totalt 840 årsverken, varav 250 (29 procent) är dedikerade till barn- och ungdomsverksamhet – en ökning från 170 årsverken 2015. Personaltätheten ligger på 0,48 årsverken per 1 000 invånare, något lägre än tidigare men i linje med riket. Andelen utbildade bibliotekarier har ökat till 72 procent, vilket stärker verksamhetens kvalitet.

Ekonomi

Driftkostnaderna uppgick till 483 kronor per invånare, något lägre än det nationella genomsnittet på 487 kronor. De kommunerna med högst kostnader per invånare är glesbefolkade, såsom Bengtsfors och Tranemo, medan Skövde och Falköping har lägre kostnader. Kostnader för medier varierar också; exempelvis satsar Bengtsfors mest med 93 kronor per invånare, medan Dals-Ed och Färgelanda redovisar de lägsta beloppen på endast 4 kronor.

Bestånd och utlåning

Totalt finns cirka 4,8 miljoner fysiska medier i regionen, motsvarande 2,7 medier per invånare. Göteborgs bibliotek har störst bestånd med över 820 000 titlar, men även mindre kommuner som Skara har hög medietillgång per capita. Antalet utlån har minskat med 14,4 procent sedan 2015, till totalt 9,97 miljoner lån 2023, med ett genomsnitt på 5,6 lån per invånare. Digitala medier har däremot ökat dramatiskt, från 423 000 till 3,9 miljoner nedladdningar, vilket utgör 14 procent av alla lån 2023.

Besök och låntagare

Biblioteken noterade totalt 8,2 miljoner besök under 2023, en minskning med 23 procent från 2015, vilket speglar en ökad digitalisering och förändrade kulturvanor. Aktiva

låntagare utgör 26 procent av regionens befolkning, en siffra som är stabil jämfört med tidigare år.

Aktiviteter och målgrupper

Biblioteken arrangerade 25 000 aktiviteter, en ökning med 14 procent sedan 2015. Hälften av dessa riktade sig till barn och unga, med populära inslag som sagostunder och boksamtal. Dessutom genomfördes 2 950 datakurser för att stärka den digitala kompetensen i regionen, med Lidköping och Alingsås som framstående exempel.

Slutsats

Statistiken visar att folkbiblioteken i Västra Götaland spelar en avgörande roll för att främja läsning, kultur och digital kompetens. Samtidigt står de inför utmaningar som minskad fysisk utlåning och besök, vilket kompenseras av ökade satsningar på digitala medier och barn- och ungdomsverksamhet.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning	6
1. Folkbibliotekens organisation.....	7
2. Personal.....	9
3. Ekonomi	12
3.1 Driftkostnader.....	14
3.2 Kostnader för medier	15
4. Bestånd.....	16
4.1 Fysiskt bestånd	18
4.2 E-medier.....	19
4.3 Titlar på nationella minoritetsspråk	19
5. Utlån.....	20
5.1 Utlåning av fysiska medier.....	22
5.2 Lån eller nedladdning av E-medier	23
6. Besök och aktiva låntagare.....	23
6.1 Fysiskt besök.....	25
6.2 Aktiva låntagare.....	26
7. Aktiviteter.....	26
7.1 Datakurser.....	28

Tabeller

Tabell 1. Antalet invånare totalt och antalet invånare i åldersgruppen 0–17 år, samt antalet bemannade serviceställen, bemannade serviceställen per 1 000 invånare och antalet bokbussar, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket	7
Tabell 2. Personalen på folkbiblioteken i antal årsverken (varav för barn och unga) och antal årsverken per 1000 invånare, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket	9
Tabell 3. Folkbibliotekens kostnader 2023, fördelat per kommun. Driftkostnader i kronor per invånare och kostnaderna för fysiska samt e-medier i kronor per invånare. Källa: Kungliga biblioteket	12
Tabell 4. Nyckeltal för folkbibliotekens bestånd 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket	16
Tabell 5. Antalet fysiska utlån och nedladdningar av e-medier vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun Källa: Kungliga biblioteket.....	20
Tabell 6. Antalet fysiska besök på bemannade serviceställen, andelen aktiva låntagare i förhållande till befolkningen samt andelen aktiva låntagare under 18 år av det totala antalet låntagare vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket.....	23
Tabell 7. Totalt antal aktivitetstillfällen, andelen aktivitetstillfällen för barn och unga, samt antalet datakurser per 1 000 invånare vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket	26

Inledning

Folkbiblioteken i Västra Götaland utgör en viktig resurs för regionens invånare genom att erbjuda tillgång till information, kultur och lärande. Denna rapport syftar till att ge en detaljerad översikt av bibliotekens verksamhet och utveckling i regionen, med fokus på en rad nyckelindikatorer som beskriver deras organisation, resurser och aktiviteter. Underlaget för rapporten har hämtats från Kungliga bibliotekets nationella biblioteksstatistik 2023 och 2015, vilket ger en tillförlitlig och jämförbar bild av bibliotekens status och utveckling i regionen.

Rapporten omfattar uppgifter om bibliotekens organisation på kommunnivå, inklusive antal serviceställen och bokbussar. Dessutom presenteras demografiska data som total befolkning och andelen invånare i åldrarna 0–17 år, vilket ger en inblick i det lokala befolkningsunderlaget som biblioteken betjänar.

Bemanningen analyseras genom att redovisa antal årsverken per 1000 invånare och särskilt hur stor andel av personalens tid som ägnas åt barn- och ungdomsverksamhet. Ekonomiska aspekter belyses genom att undersöka kostnader för fysiska medier och drift per invånare. Vidare granskas bibliotekens bestånd, med fokus på det totala antalet fysiska medier och nyförvärv per invånare.

Barn och unga är en central målgrupp i folkbibliotekens arbete, vilket framgår av statistik över utlån av tryckta böcker och publikationer riktade till denna grupp. Rapporten lyfter också fram titelbeståndets sammansättning, särskilt andelen titlar på svenska och nationella minoritetsspråk.

Användningen av bibliotekens tjänster undersöks genom statistik över fysiska lån per invånare och användning av elektroniska medier, inklusive andelen e-boksutlåning av den totala utlåningen. Dessutom redovisas antal besök per invånare och andelen aktiva låntagare, med särskild uppmärksamhet på låntagare under 18 år.

Slutligen belyser rapporten bibliotekens pedagogiska och kulturella roll genom att redovisa antalet aktivitetstillfällen, andelen aktiviteter som riktar sig till barn och unga samt antalet datakurser. Genom dessa uppgifter ger rapporten en omfattande bild av folkbibliotekens betydelse och prestationer i Västra Götaland.

Denna rapport har sammanställts med stöd av ChatGPT 4.0. Verktöget har använts för att strukturera, analysera och formulera text utifrån statistiken. Texten har därefter redigerats för att säkerställa korrekthet och relevans.

1. Folkbibliotekens organisation

Tabell 1. Antalet invånare totalt och antalet invånare i åldersgruppen 0–17 år, samt antalet bemannade serviceställen, bemannade serviceställen per 1 000 invånare och antalet bokbussar, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Antal invånare	Antal invånare 0-17 år	Antal bemannade serviceställen	Antal bemannade serviceställen per 1000 invånare	Antal bokbussar
Ale bibliotek	32 446	7 888	4	0,12	0
Alingsås bibliotek	42 382	9 365	3	0,07	0
Bengtstors bibliotek	9 138	1 560	4	0,44	0
Bollebygds bibliotek	9 733	2 214	2	0,21	0
Borås stadsbibliotek	114 592	24 268	11	0,10	1
Dals-Eds bibliotek	4 606	829	1	0,22	0
Essunga bibliotek	5 656	1 158	1	0,18	0
Falköpings bibliotek	32 991	7 110	7	0,21	0
Färgelanda kommunbibliotek	6 434	1 221	1	0,16	1
Grästorps kommunbibliotek	5 563	1 035	1	0,18	0
Gullspångs kommunbibliotek	5 119	878	2	0,39	0
Göteborgs bibliotek	604 616	116 304	29	0,05	2
Götene bibliotek	13 218	2 634	1	0,08	0
Herrljunga folkbibliotek	9 441	1 862	2	0,21	0
Hjo stadsbibliotek	9 258	1 831	1	0,11	0
Härryda folkbibliotek	39 875	10 070	4	0,10	0
Karlsborgs bibliotek	7 061	1 227	3	0,42	0
Kungälv stadsbibliotek	49 785	11 002	6	0,12	0
Lerums bibliotek	43 706	11 244	5	0,11	0
Lidköpings stadsbibliotek	40 539	8 116	4	0,10	1
Lilla Edets bibliotek	14 426	3 211	2	0,14	0
Lysekils stadsbibliotek	13 969	2 397	3	0,21	0
Mariestads bibliotek	24 647	4 628	2	0,08	0
Marks kommun, Kinna bibliotek	35 287	7 433	5	0,14	1
Melleruds kommunbibliotek	9 165	1 761	2	0,22	0

Folkbibliotek	Antal invånare	Antal invånare 0-17 år	Antal bemannade serviceställen	Antal bemannade serviceställen per 1000 invånare	Antal bokbussar
Munkedals bibliotek	10 502	2 125	3	0,29	0
Mölnadals bibliotek	70 534	15 461	3	0,04	1
Orusts kommunbibliotek	15 333	2 651	4	0,26	0
Partille bibliotek	40 730	9 881	1	0,02	0
Skaras stifts- och landsbibliotek	18 654	3 753	2	0,11	0
Skövde stadsbibliotek	57 763	11 744	7	0,12	0
Sotenäs kommunbibliotek	9 052	1 258	2	0,22	0
Stenungsunds bibliotek	27 862	6 210	1	0,04	1
Strömstads stadsbibliotek	13 476	2 786	3	0,22	0
Svenljunga kommunbibliotek	10 759	2 254	1	0,09	1
Tanums bibliotek	12 865	2 300	4	0,31	0
Tibro Kultur och Fritid	11 332	2 329	1	0,09	0
Tidaholms bibliotek	12 839	2 591	1	0,08	0
Tjörns Kommunbibliotek	16 146	3 090	2	0,12	0
Tranemo bibliotek	11 883	2 427	1	0,08	1
Trollhättans Stadsbibliotek	59 073	12 439	3	0,05	1
Töreboda kommunbibliotek	9 141	1 720	3	0,33	0
Uddevalla stadsbibliotek	57 045	12 202	4	0,07	0
Ulricehamns stadsbibliotek	25 087	5 181	9	0,36	0
Vara folkbibliotek	16 066	3 217	3	0,19	0
Vårgårda bibliotek	12 384	2 831	1	0,08	0
Vänersborgs bibliotek	40 012	8 387	4	0,10	0
Åmåls stadsbibliotek	12 006	2 269	1	0,08	1
Öckerö bibliotek	12 819	2 474	3	0,23	0
Västra Götaland totalt	1 767 000	362 800	173	0,10	12

Folkbiblioteken i Västra Götaland har minskat i antal sedan 2015, från 191 till 173 öppna bibliotek år 2023. Antalet bemannade serviceställen i regionen ligger på 0,10 per 1 000 invånare, vilket matchar riksgenomsnittet. Statistiken avslöjar dock stora variationer mellan olika kommuner, beroende på både geografiska förutsättningar och lokala

prioriteringar. Antalet obemannade serviceställen har också minskat, från 1020 till 849 mellan 2015 - 2023.

I tätorter och städer, där befolkningstätheten är hög, har invånarna ofta nära till sitt lokala bibliotek. Här krävs inte ett lika stort antal serviceställen för att säkerställa tillgången. På landsbygden ser bilden annorlunda ut. Här är avstånden större, och fler bemannade bibliotek behövs för att ge samma service.

Bland de kommuner som har högst antal bemannade serviceställen per 1 000 invånare toppar Bengtsfors med 0,44, följt av Karlsborg (0,42) och Gullspång (0,39). Även Ulricehamn och Töreboda ligger högt och visar hur glesbefolkade kommuner prioriterar närhet till biblioteksservice.

Däremot har Partille och Mölndal bara 0,02 respektive 0,04 serviceställen per 1 000 invånare. Dessa kommuner ligger nära Göteborg och kan till viss del förlita sig på stadens resurser. Göteborgs bibliotek ligger också lågt, med 0,05 serviceställen, men stadens centrala bibliotek kan hantera ett stort antal besökare. Trollhättan och Stenungsund har liknande siffror, men här kan avstånden till bibliotek vara större.

I västra Götaland rullar 12 bokbussar som administreras av 11 folkbibliotek. Bibliotek Dalsland är ett samarbete i de fem Dalslands-kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål som har en gemensam satsning på en bokbuss.

2. Personal

Tabell 2. Personalen på folkbiblioteken i antal årsverken (varav för barn och unga) och antal årsverken per 1000 invånare, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Totalt antal årsverken	Antal årsverken per 1000 invånare	varav årsverken för barn och unga	Andel årsverken för barn och unga
Ale bibliotek	11,70	0,36	5,00	43%
Alingsås bibliotek	13,50	0,32	5,00	37%
Bengtsfors bibliotek	6,15	0,67	1,00	16%
Bollebygds bibliotek	3,50	0,36	1,00	29%
Borås stadsbibliotek	58,30	0,51	24,00	41%
Dals-Eds bibliotek	2,50	0,54	0,80	32%

Folkbibliotek	Totalt antal årsverken	Antal årsverken per 1000 invånare	varav årsverken för barn och unga	Andel årsverken för barn och unga
Essunga bibliotek	2,15	0,38	1,00	47%
Falköpings bibliotek	12,10	0,37	2,00	17%
Färgelanda kommunbibliotek	3,00	0,47	0,50	17%
Grästorps kommunbibliotek	4,40	0,79	0,50	11%
Gullspångs kommunbibliotek	3,00	0,59	0,00	
Göteborgs bibliotek	319,30	0,53	91,60	29%
Götene bibliotek	6,00	0,45	2,00	33%
Herrljunga folkbibliotek	5,85	0,62	1,20	21%
Hjo stadsbibliotek	3,50	0,38	0,50	14%
Härryda folkbibliotek	21,00	0,53	12,00	57%
Karlsborgs bibliotek	5,00	0,71	1,75	35%
Kungälvstadsbibliotek	20,05	0,40	8,00	40%
Lerums bibliotek	15,25	0,35	3,63	24%
Lidköpings stadsbibliotek	20,83	0,51	4,50	22%
Lilla Edets bibliotek	6,00	0,42	1,00	17%
Lysekils stadsbibliotek	8,10	0,58	1,00	12%
Mariestads bibliotek	9,80	0,40	2,50	26%
Marks kommun, Kinna bibliotek	15,53	0,44	1,75	11%
Melleruds kommunbibliotek	4,35	0,47	0,70	16%
Munkedals bibliotek	5,80	0,55	3,00	52%
Mölnåls bibliotek	34,93	0,50	9,75	28%
Orusts kommunbibliotek	12,80	0,83	5,80	45%
Partille bibliotek	10,50	0,26	3,00	29%
Skaras stifts- och landsbibliotek	10,95	0,59	2,00	18%
Skövde stadsbibliotek	20,00	0,35	8,00	40%
Sotenäs kommunbibliotek	3,60	0,40	2,00	56%
Stenungsunds bibliotek	12,75	0,46	3,50	27%
Strömstads stadsbibliotek	6,90	0,51	3,00	43%
Svenljunga kommunbibliotek	5,00	0,46	0,80	16%

Folkbibliotek	Totalt antal årsverken	Antal årsverken per 1000 invånare	varav årsverken för barn och unga	Andel årsverken för barn och unga
Tanums bibliotek	9,00	0,70	2,10	23%
Tibro Kultur och Fritid	5,25	0,46	2,75	52%
Tidaholms bibliotek	6,80	0,53	1,00	15%
Tjörns Kommunbibliotek	7,05	0,44	1,20	17%
Tranemo bibliotek	7,60	0,64	1,50	20%
Trollhättans Stadsbibliotek	25,23	0,43	5,23	21%
Töreboda kommunbibliotek	4,50	0,49	0,95	21%
Uddevalla stadsbibliotek	24,20	0,42	7,50	31%
Ulricehamns stadsbibliotek	9,80	0,39	2,00	20%
Vara folkbibliotek	7,27	0,45	1,75	24%
Vårgårda bibliotek	5,50	0,44	1,50	27%
Vänersborgs bibliotek	13,80	0,34	3,75	27%
Åmåls stadsbibliotek	5,65	0,47	1,00	18%
Öckerö bibliotek	5,86	0,46	1,70	29%
Västra Götaland totalt	840	0,48	250	29%

Mellan 2015 och 2023 har folkbiblioteken i Västra Götaland upplevt en utveckling i personalresurserna. Totalt antal årsverken har ökat från 810 till 840, en ökning med 3,7 procent. Antalet årsverken per 1000 invånare har däremot minskat marginellt, från 0,49 till 0,48, vilket innebär ungefär en heltidstjänst per drygt 2 000 invånare. Det ligger på ungefär samma nivå som riksgenomsnittet. Personalstyrkan har i stort sett hållit jämna steg med befolkningsökningen.

Andelen utbildade bibliotekarier har ökat över tid. År 2015 utgjorde bibliotekarier 66 procent av personalstyrkan, medan andelen 2023 hade stigit till 72 procent (jämfört med 63 procent nationellt). Samtidigt har andelen biblioteksassistenter minskat till förmån för specialiserad personal.

Den mest framträdande förändringen är dock satsningen på arbete med barn och unga. Årsverken för denna målgrupp har ökat från 170 till 250, vilket motsvarar en betydande ökning på 46 procent. Andelen av de totala årsverken som ägnas åt barn och unga har också ökat från 21 procent till 29 procent. Denna förändring visar på en strategisk

prioritering av att stärka bibliotekens insatser för barn och ungdomar, vilket kan ha långsiktiga positiva effekter.

Skillnader mellan kommuner och roller

Det finns stora skillnader mellan kommunerna i antal anställda per 1 000 invånare, och 11 kommuner har färre än 0,40 årsverken per 1 000 invånare, ibland inklusive skolbibliotek. Totalt sett rapporterar tio kommuner att de har färre än fem årsverken för hela folkbiblioteksverksamheten.

Rapporteringen kan också påverkas av organisatoriska skillnader. I vissa kommuner arbetar samma personal på både folkbibliotek och skolbibliotek, vilket gör det svårt att exakt fördela resurserna mellan kategorierna. I vissa fall debiterar folkbibliotekens förvaltning skolbibliotekens förvaltning för delar av personalens arbetstid. I Alingsås, Dals-Ed och Strömstad redovisas folkbiblioteksverksamheten tillsammans med de skolbibliotek de ansvarar för, vilket gör att det blir en indirekt överrapportering av årsverken som går till folkbiblioteken. Det förekommer också att folkbiblioteken inte har någon särskild bibliotekschef utan detta sköts av en person som är chef för flera funktioner i kommunen och det blir då svårt att beräkna hur stor del av arbetstiden som avsätts till chefskapet för biblioteksverksamheten.

3. Ekonomi

Tabell 3. Folkbibliotekens kostnader 2023, fördelat per kommun. Driftkostnader i kronor per invånare och kostnaderna för fysiska samt e-medier i kronor per invånare. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Driftkostnader i kr. per invånare	Kostnad fysiska medier i kr. per invånare	Kostnad e-medier i kr. per invånare	Totalkostnad medier i kr. per invånare
Ale bibliotek	386	18	11	29
Alingsås bibliotek	418	42	7	49
Bengtsfors bibliotek	695	72	21	93
Bollebygds bibliotek	405	49	8	57
Borås stadsbibliotek	516	43	9	52
Dals-Eds bibliotek	511		4	4
Essunga bibliotek	535			
Falköpings bibliotek	300	30	10	39

Folkbibliotek	Driftkostnader i kr. per invånare	Kostnad fysiska medier i kr. per invånare	Kostnad e-medier i kr. per invånare	Totalkostnad medier i kr. per invånare
Färgelanda kommunbibliotek			4	4
Grästorps kommunbibliotek		38	6	44
Gullspångs kommunbibliotek				
Göteborgs bibliotek	523	30	10	40
Götene bibliotek	375	37	6	43
Herrljunga folkbibliotek	508	41	7	48
Hjo stadsbibliotek	398	41	1	42
Härryda folkbibliotek	495	43	6	48
Karlsborgs bibliotek	682			
Kungälv stadsbibliotek	453			
Lerums bibliotek	401	7	9	16
Lidköpings stadsbibliotek	503	41	5	46
Lilla Edets bibliotek	385	59	8	67
Lysekils stadsbibliotek	444	44	6	50
Mariestads bibliotek		32	3	35
Marks kommun, Kinna bibliotek	393	31	4	35
Melleruds kommunbibliotek	516	52	4	56
Munkedals bibliotek		35	6	41
Mölnåls bibliotek	617	35	10	45
Orusts kommunbibliotek	674	74	6	80
Partille bibliotek	326	33	11	44
Skaras stifts- och landsbibliotek	641	42	6	47
Skövde stadsbibliotek	290	28	7	35
Sotenäs kommunbibliotek	449	37	10	47
Stenungsunds bibliotek	533	43	6	48
Strömstads stadsbibliotek	484	38	4	42
Svenljunga kommunbibliotek	501	53	10	63
Tanums bibliotek	648	45	6	51
Tibro Kultur och Fritid	387	33	5	37
Tidaholms bibliotek	485	48	4	52

Folkbibliotek	Driftkostnader i kr. per invånare	Kostnad fysiska medier i kr. per invånare	Kostnad e-medier i kr. per invånare	Totalkostnad medier i kr. per invånare
Tjörns Kommunbibliotek	571	44	7	51
Tranemo bibliotek	688	68	9	77
Trollhättans Stadsbibliotek	534	27	8	35
Töreboda kommunbibliotek	430	48	5	52
Uddevalla stadsbibliotek	496	41	5	46
Ulricehamns stadsbibliotek	366	46	12	57
Vara folkbibliotek	554	47	6	53
Vårgårda bibliotek	426	26	12	38
Vänersborgs bibliotek	454	19	11	29
Åmåls stadsbibliotek	449	31	5	36
Öckerö bibliotek	524	34	6	41
Västra Götaland	483	33	8	41

3.1 Driftkostnader

Driftkostnaderna för folkbiblioteken i Västra Götaland ökade med sju procent under 2023 jämfört med 2022, mätt i 2023 års priser. Efter justering för inflation (KPI) motsvarar detta en reell ökning på tre procent. Jämfört med 2015, och efter inflationsjustering, har dock kostnaderna minskat med fyra procent. De totala rapporterade kostnaderna för 2023 uppgick till 853,3 miljoner kronor, vilket motsvarar 483 kronor per invånare. På nationell nivå var motsvarande siffra 487 kronor per invånare.

Under 2023 spenderade folkbiblioteken i Västra Götaland sammanlagt 72,1 miljoner kronor på medieköp. Av dessa gick 57,9 miljoner kronor till fysiska medier, motsvarande 33 kronor per invånare, och 14,2 miljoner kronor till e-medier, motsvarande åtta kronor per invånare. På nationell nivå var motsvarande siffror 34 kronor per invånare för fysiska medier och åtta kronor för e-medier.

Statistiken över driftkostnader per invånare för folkbiblioteken i Västra Götaland visar betydande variationer mellan kommunerna. Bengtsfors bibliotek toppar listan med 695 kronor per invånare, följt av Karlsborg med 682 kronor och Tranemo på 688 kronor.

Dessa kommuner är glesbefolkade, och särskilt Bengtsfors och Tranemo har en stor landareal. Detta kräver större investeringar, exempelvis i fler serviceställen per invånare, för att säkerställa att biblioteksservicen når alla delar av kommunen. Orusts kommunbibliotek ligger också högt, med 674 kronor per invånare, liksom Tanums bibliotek med 648 kronor.

Däremot har Skövde stadsbibliotek den lägsta driftkostnaden på 290 kronor per invånare, tätt följt av Falköpings bibliotek med 300 kronor. Driftkostnaderna för Partilles bibliotek är också relativt låga på 401 kronor per invånare, medan Ulricehamns bibliotek ligger på 366 kronor och Götenes bibliotek på 375 kronor.

Förmodligen är lokalkostnaderna en viktig faktor. Vissa kommuner har gamla eller billigare lokaler, medan vissa kommuner har gjort investeringar i nya lokaler. Till exempel har Mölndal, trots närheten till Göteborg, har betydligt högre driftkostnader på 617 kronor per invånare än Partille. Mölndal har gjort stora investeringar, bland annat i ett nytt och rymligt stadsbibliotek som invigdes 2018, vilket har bidragit till högre kostnader för underhåll och drift. Även Kållereds bibliotek har flyttat till nya lokaler.

3.2 Kostnader för medier

Bibliotekens kostnader för medier per invånare varierar kraftigt i Västra Götaland. Bland de bibliotek som spenderar mest utmärker sig Bengtsfors med totalt 93 kronor per invånare, följt av Orust på 80 kronor och Tranemo med 77 kronor. Vi såg att dessa kommuner också har höga driftkostnader per invånare. Lilla Edet och Svenljunga ligger också högt, med 67 respektive 63 kronor per invånare.

Dals-Ed och Färgelanda har de lägsta kostnaderna, båda på endast 4 kronor per invånare, vilket kan bero på ofullständig redovisning. Lerum, med 16 kronor per invånare, samt Ale och Vänersborg, båda på 29 kronor, har också relativt låga utgifter. Det är intressant att notera att dessa bibliotek, trots låga totalkostnader, satsar proportionellt mer på digitala medier. Det kan bero på olika prioriteringar inom kommunerna, men även tillgång till fysiska resurser från närliggande större bibliotek, som i fallet Lerum och Ale, som ligger nära Göteborg.

4. Bestånd

Tabell 4. Nyckeltal för folkbibliotekens bestånd 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Totalt fysiskt bestånd	Totalt fysiskt bestånd per invånare	Totalt bestånd e-titlar	Antal svenska titlar på fysiska medier	Antal titlar på nationella minoritetsspråk på fysiska medier	Antal e-titlar på nationella minoritetsspråk
Ale bibliotek	72 263	2,23	58 709	44 053	978	5 671
Alingsås bibliotek	90 065	2,13	36 925	62 581	201	296
Bengtstors bibliotek	74 912	8,20	52 216	64 635	199	1 559
Bollebygds bibliotek	46 399	4,77		38 838	138	
Borås stadsbibliotek	370 990	3,24	74 731	162 543	5 610	3 459
Dals-Eds bibliotek	22 229	4,83		18 943	163	
Essunga bibliotek	26 513	4,69	37 078			
Falköpings bibliotek	109 161	3,31	102 605	63 438	293	5 231
Färgelanda kommunbibliotek	31 407	4,88	45 806	31 314	184	1 363
Grästorps kommunbibliotek	34 869	6,27	56 565	27 610	51	674
Gullspångs kommunbibliotek	27 037	5,28			52	
Göteborgs bibliotek	820 986	1,36	250 457	153 030	3 846	264
Götene bibliotek	45 459	3,44	3 514	35 723	130	674
Herrljunga folkbibliotek	49 977	5,29	107 305	36 225	264	13 809
Hjo stadsbibliotek	40 949	4,42	35 779	34 471	230	0
Härryda folkbibliotek	103 927	2,61	32 240	52 174	344	192
Karlsborgs bibliotek	40 527	5,74	41 919	30 384	142	325
Kungälv stadsbibliotek	108 586	2,18	58 895	55 008	1 187	5 672
Lerums bibliotek	129 892	2,97	32 541	64 261	431	587
Lidköpings stadsbibliotek	154 096	3,80	37 192	83 627	394	795
Lilla Edets bibliotek	27 648	1,92	67 688	21 339	545	5 898
Lysekils stadsbibliotek	60 053	4,30	54 526	32 929	78	1 590
Mariestads bibliotek	94 383	3,83	41 919	73 169	631	127
Marks kommun, Kinna bibliotek	126 326	3,58	111 071	107 839	863	13 995

Folkbibliotek	Totalt fysiskt bestånd	Totalt fysiskt bestånd per invånare	Totalt bestånd e-titlar	Antal svenska titlar på fysiska medier	Antal titlar på nationella minoritetsspråk på fysiska medier	Antal e-titlar på nationella minoritetsspråk
Melleruds kommunbibliotek	47 789	5,21	45 773	44 705	517	1 363
Munkedals bibliotek	37 609	3,58	19 512	37 400	76	209
Mölnadals bibliotek	133 558	1,89	39 804	59 434	386	402
Orusts kommunbibliotek	77 997	5,09	58 641	42 954	538	5 672
Partille bibliotek	66 223	1,63	24 630	41 107	287	702
Skaras stifts- och landsbibliotek	186 827	10,02	44 178	134 187	314	674
Skövde stadsbibliotek	142 673	2,47	38 405	82 737	1 508	77
Sotenäs kommunbibliotek	39 523	4,37	59 614	33 582	146	191
Stenungsunds bibliotek	106 800	3,83	67 640	65 913	1 220	5 929
Strömstads stadsbibliotek	85 711	6,36	38 161	59 957	179	206
Svenljunga kommunbibliotek	35 463	3,30	45 386	29 968	181	611
Tanums bibliotek	71 962	5,59	53 218	65 554	2 024	325
Tibro Kultur och Fritid	41 604	3,67	43 896	35 249	212	325
Tidaholms bibliotek	64 346	5,01	38 960	56 190	182	77
Tjörns Kommunbibliotek	51 685	3,20	58 639	48 582	120	5 672
Tranemo bibliotek	43 461	3,66	47 572	34 153	240	611
Trollhättans Stadsbibliotek	137 072	2,32	63 994	76 272	2 543	1 770
Töreboda kommunbibliotek	47 848	5,23	41 405	38 448	128	
Uddevalla stadsbibliotek	187 491	3,29	54 526			
Ulricehamns stadsbibliotek	100 861	4,02	63 489	54 297	399	2 285
Vara folkbibliotek	62 454	3,89	37 178	53 789	114	674
Vårgårda bibliotek	47 060	3,80	127 642	41 191	129	18 873
Vänersborgs bibliotek	95 471	2,39	63 631	57 883	228	438
Åmåls stadsbibliotek	93 548	7,79		63 388	188	
Öckerö bibliotek	54 954	4,29	67 460	42 431	747	5 924
Västra Götaland	4 768 700	2,70	2 583 000	2 593 500	29 600	115 200

4.1 Fysiskt bestånd

Mellan 2015 och 2023 har Västra Götalands totala fysiska biblioteksbestånd minskat från 5 982 300 till 4 768 700 medier, en nedgång med cirka 20 %. Genomsnittet per invånare har också sjunkit från 3,36 till 2,7 medier per invånare. Västra Götaland ligger något under riksgenomsnittet på 2,9 medier per invånare 2023. Denna förändring speglar en trend där bibliotekens fysiska samlingar minskar, vilket sannolikt beror på flera faktorer, som ökad digitalisering, förändrade kulturvanor och prioriteringar inom bibliotekens resurser.

Tabellen över folkbibliotekens fysiska bestånd i Västra Götalandsregionen 2023 visar betydande variationer i antal fysiska medier, både totalt och per invånare, vilket speglar olika förutsättningar och prioriteringar hos biblioteken. De fem biblioteken med det största absoluta antalet fysiska medier är Göteborgs bibliotek, Borås stadsbibliotek, Lidköpings stadsbibliotek, Trollhättans stadsbibliotek och Alingsås bibliotek. Göteborgs bibliotek har det överlägset största fysiska beståndet med 820 986 titlar. Detta stora bestånd återspeglar Göteborgs storlek som regionens största stad och bibliotekets roll som en central kulturinstitution. Borås stadsbibliotek kommer därefter med ett bestånd på 370 990 titlar, följt av Uddevalla stadsbibliotek med 187 491 titlar, Skaras stifts- och landsbibliotek med 186 827 titlar och Lidköpings stadsbibliotek med 154 096 titlar.

När det gäller fysiska medier per invånare ser vi att de fem kommunerna med högst antal är Skara, Åmål, Bengtsfors, Strömstad och Färgelanda. Skara har det högsta antalet fysiska medier per invånare i regionen, med 10,02 titlar per person. Detta höga antal per capita kan delvis förklaras av att Skaras stifts- och landsbibliotek är ett av landets äldsta bibliotek med ett omfattande historiskt bestånd. Bengtsfors ligger på andra plats med 8,2 titlar per invånare, vilket kan förklaras av att Bengtsfors kommun har en stor yta med fyra bemannande serviceställen. Åmål har 7,79 titlar per invånare och Strömstad och Grästorp ligger också högt med 6,36 respektive 6,27 titlar per invånare.

De fem kommunerna med lägst antal fysiska medier per invånare är Göteborg, Partille, Mölndal, Lilla Edet och Alingsås. Göteborg har det lägsta antalet fysiska medier per invånare med 1,36 titlar. Den stora folkmängden gör att antalet titlar per invånare blir förhållandevis lågt, och Göteborg satsar även stort på e-titlar som komplement till sitt fysiska bestånd. Partille och Mölndal har också låga antal fysiska medier per invånare, med 1,63 respektive 1,89 titlar, vilket beror på att kommunerna är tätbefolkade och små när det gäller geografisk areal. Lilla Edet och Alingsås har något högre siffror men ligger ändå lågt i jämförelse med mindre kommuner, med 1,92 respektive 2,13 titlar per invånare.

Det totala antalet svenska titlar på fysiska medier i Västra Götaland är 2 593 500. De tre biblioteken med det största antalet svenska titlar är Borås stadsbibliotek, Göteborgs bibliotek och Skara stifts- och landsbibliotek. Borås stadsbibliotek har det största antalet

med 162 543 svenska titlar, följt av Göteborgs bibliotek med 153 030 titlar. Skara stifts- och landsbibliotek kommer på tredje plats med 134 187 svenska titlar.

4.2 E-medier

Mellan 2015 och 2023 har det totala antalet e-titlar i folkbiblioteken i Västra Götaland ökat markant, från 634 600 till 2 583 000, en tillväxt på över 300 %. I hela Sverige har ökningen dock varit över 500 procent under samma period.

De flesta bibliotek har avtal med licensierade databaser som Publizon (tidigare känt som Elib och Axiell media) eller/och den amerikanska aktören OverDrive, vilka ger dem tillgång till e-medier. Genom dessa avtal kan biblioteken erbjuda sina användare ett stort utbud av e-böcker och e-ljudböcker, till exempel via appen Biblio, något som har blivit allt viktigare för att möta det växande behovet av digitalt tillgänglig litteratur.

Tabellen över folkbibliotek i Västra Götaland ger en tydlig bild av bibliotekens tillgång till digitala titlar. Göteborgs bibliotek erbjuder över 250 000 digitala titlar och detta visar att ett omfattande avtal med dessa databaser kan resultera i ett stort antal e-titlar. Flera mindre folkbibliotek, såsom i Vårgårda och i Mark, har också tillgång till relativt stora digitala samlingar i förhållande till sin storlek. Genom att erbjuda ett stort antal e-titlar kan dessa bibliotek tillhandahålla ett omfattande utbud till sina användare trots att deras fysiska samlingar är mindre. Vårgårda har exempelvis över 127 000 e-titlar, vilket är anmärkningsvärt för en kommun med en mindre befolkning och ett begränsat fysiskt bestånd på 47 000 medier. Vissa bibliotek har dock inga e-medier redovisat, vilket indikerar att data saknas snarare än att de saknar digitala medier.

Avtalen med de licensierade databaserna möjliggör dessutom att biblioteket kan erbjuda både ett brett urval av e-medier på andra språk och på nationella minoritetsspråk.

4.3 Titlar på nationella minoritetsspråk

I Västra Götaland uppgår det totala antalet titlar på nationella minoritetsspråk på fysiska medier till 29 600. De tre biblioteken med det största antalet titlar på nationella minoritetsspråk på fysiska medier är Borås stadsbibliotek, Göteborgs stadsbibliotek och Trollhättans stadsbibliotek. Borås stadsbibliotek har det största antalet med 5 610 titlar, följt av Göteborgs stadsbibliotek med 3 850 titlar och Trollhättans stadsbibliotek med 2540 titlar. Dessa bibliotek har prioriterat tillgång till fysiska medier för de nationella minoriteterna och deras språkliga behov.

Samtidigt är det totala antalet titlar på nationella minoritetsspråk på e-medier i Västra Götaland mycket högre, 115 200. Licensierade databaser som Publizon verkar vara viktiga för bibliotekens möjlighet att erbjuda titlar på nationella minoritetsspråk och därmed stärka de nationella minoriteternas kulturella och språkliga rättigheter.

De tre biblioteken med flest titlar i denna kategori är Vårgårda bibliotek, Kinna bibliotek i Marks kommun och Herrljunga folkbibliotek. Vårgårda bibliotek leder med 18 900 titlar, följt av Kinna bibliotek med 14 000 titlar och Herrljunga folkbibliotek med 13 800 titlar.

5. Utlån

Tabell 5. Antalet fysiska utlån och nedladdningar av e-medier vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Totalt antal fysiska lån	Antal fysiska lån per invånare	Totalt antal nedladdningar från licensierade databaser	Andel e-bokslån av total initial bokutlåning (fysisk och digital)
Ale bibliotek	152 489	4,7	59 312	9%
Alingsås bibliotek	312 078	7,4	42 351	11%
Bengtsfors bibliotek	48 137	5,3	1 737	3%
Bollebygds bibliotek	72 964	7,5	2 805	6%
Borås stadsbibliotek	719 473	6,3	80 383	7%
Dals-Eds bibliotek	30 945	6,7	1 019	3%
Essunga bibliotek	41 313	7,3	2 717	9%
Falköpings bibliotek	175 016	5,3	20 731	12%
Färgelanda kommunbibliotek	27 023	4,2	980	6%
Grästorps kommunbibliotek	31 278	5,6	0	0%
Gullspångs kommunbibliotek	28 483	5,6	0	
Göteborgs bibliotek	3 345 737	5,5	1 378 562	17%
Götene bibliotek	56 559	4,3	0	0%
Herrljunga folkbibliotek	40 972	4,3	2 597	7%
Hjo stadsbibliotek	51 064	5,5	0	
Härryda folkbibliotek	335 166	8,4	16 255	7%
Karlsborgs bibliotek	43 758	6,2	35 259	58%
Kungälv's stadsbibliotek	259 922	5,2	64 129	8%
Lerums bibliotek	348 628	8,0	18 836	9%
Lidköpings stadsbibliotek	244 301	6,0	734 339	20%

Folkbibliotek	Totalt antal fysiska lån	Antal fysiska lån per invånare	Totalt antal nedladdningar från licensierade databaser	Andel e-bokslutlåning av total initial bokutlåning (fysisk och digital)
Lilla Edets bibliotek	35 345	2,5	18 888	17%
Lysekils stadsbibliotek	37 315	2,7	0	0%
Mariestads bibliotek	149 309	6,1	52 646	33%
Marks kommun, Kinna bibliotek	177 094	5,0	9 839	5%
Melleruds kommunbibliotek	51 673	5,6	2 022	3%
Munkedals bibliotek	54 379	5,2	2 694	8%
Mölnåls bibliotek	571 409	8,1	758 734	10%
Orusts kommunbibliotek	106 290	6,9	22 135	8%
Partille bibliotek	213 329	5,2	12 625	
Skaras stifts- och landsbibliotek	96 093	5,2	8 637	12%
Skövde stadsbibliotek	244 047	4,2	35 259	20%
Sotenäs kommunbibliotek	56 070	6,2	23 040	7%
Stenungsunds bibliotek	258 925	9,3	5 339	3%
Strömstads stadsbibliotek	67 490	5,0	26 074	6%
Svenljunga kommunbibliotek	32 134	3,0	9 642	28%
Tanums bibliotek	63 998	5,0	50 883	21%
Tibro Kultur och Fritid	44 466	3,9	35 392	60%
Tidaholms bibliotek	64 818	5,0	3 525	8%
Tjörns Kommunbibliotek	74 375	4,6	6 082	9%
Tranemo bibliotek	63 519	5,3	40 574	10%
Trollhättans Stadsbibliotek	254 114	4,3	39 430	14%
Töreboda kommunbibliotek	47 238	5,2	39 465	62%
Uddevalla stadsbibliotek	274 325	4,8	13 445	6%
Ulricehamns stadsbibliotek	144 817	5,8	29 437	13%
Vara folkbibliotek	89 627	5,6	168 917	12%
Värgårda bibliotek	43 040	3,5	5 446	16%
Vänersborgs bibliotek	159 603	4,0	9 042	7%
Åmåls stadsbibliotek	68 688	5,7	2 514	3%

Folkbibliotek	Totalt antal fysiska lån	Antal fysiska lån per invånare	Totalt antal nedladdningar från licensierade databaser	Andel e-boksutlåning av total initial bokutlåning (fysisk och digital)
Öckerö bibliotek	64 179	5,0	23 115	8%
Västra Götaland	9 973 015	5,6	3 916 853	14%

5.1 Utlåning av fysiska medier

Folkbibliotekens utlåning av fysiska medier uppgår till totalt 9 973 000 lån 2023, motsvarande 5,6 utlån per invånare i genomsnitt. Det är högre än rikets genomsnitt på 5,0 utlån per invånare. Göteborgs bibliotek har det högsta antalet utlån med 3 345 700, följt av Borås stadsbibliotek med 719 500 utlån. Mölndals bibliotek placerar sig som tredje med 571 400 utlån, medan Lerums bibliotek och Härryda folkbibliotek har 348 600 respektive 335 200 utlån.

Mellan 2015 och 2024 har utlåningen av bibliotekens fysiska medier i Västra Götaland minskat markant. År 2015 uppgick det totala antalet fysiska utlån till 11 649 000, med ett genomsnitt på 7,1 utlån per invånare. Detta motsvarar en minskning på 14,4 procent i totala utlån och 21,1 procent i genomsnittligt antal utlån per invånare.

Tabellen över bibliotekens utlåning i Västra Götaland 2024 visar en tydlig variation i hur flitigt invånarna i olika kommuner använder sig av bibliotekens fysiska medier. De fem kommunerna med högst antal fysiska utlån per invånare är Stenungsunds bibliotek (9,3), Härryda folkbibliotek (8,4), Mölndals bibliotek (8,1), Lerums bibliotek (8,0) och Bollebygds bibliotek (7,5). Stenungsunds folkbibliotek har ett centralt läge och ett brett utbud för alla åldrar. Genom samarbete med skolor, förskolor och andra aktörer samt olika projekt driver biblioteket ett aktivt läsfrämjande arbete.

Å andra sidan ser vi att de fem kommunerna med lägst antal fysiska utlån per invånare är Lilla Edets bibliotek (2,5), Lysekils stadsbibliotek (2,7), Svenljunga kommunbibliotek (3,0), Vårgårda bibliotek (3,5) och Tibro Kultur och Fritid (3,9). Men undantag av Svenljunga kommunbibliotek, är de kommunala driftkostnaderna för dessa bibliotek lägre än genomsnittet för Västra Götaland.

5.2 Lån eller nedladdning av E-medier

Totalt gjordes 3 916 900 nedladdningar av digitala medier i Västra Götaland 2023, vilket utgjorde 14 procent av alla fysiska och digitala utlåningar. År 2015 gjordes bara 423 300 nedladdningar av digitala medier i Västra Götaland, så detta innebär en dramatisk ökning på 825 procent över nio år. Av det totala antalet nedladdningar är cirka tvåtredjedel nedladdningar av nyheter, fakta, e-tidskrifter eller andra seriella publikationer. Inte alla bibliotek har licens till dessa databaser. Enbart en kvart är e-böcker eller ljudböcker. Göteborgs bibliotek står för det överlägset högsta antalet nedladdningar med 1 378 600, vilket utgör en stor del av regionens totala digitala utlån. Lidköpings stadsbibliotek följer med 734 300 nedladdningar. Mölndals bibliotek redovisar 758 700 nedladdningar. Dessa bibliotek har tillgång till databaser med nyheter och tidskrift och de används för nedladdningar.

När vi jämför andelen digitala böcker med det totala utlånet av både digitala och fysiska böcker, är det andra bibliotek som sticker ut. De fem folkbibliotek med högst andel e-bokutlåning är Töreboda kommunbibliotek med 62 procent, Tibro Kultur och Fritid med 60 procent, Karlsborgs bibliotek med 58 procent, Mariestads bibliotek med 33 procent och Svenljunga kommunbibliotek med 28 procent. Töreboda, Tibro, Karlsborg and Mariestad samarbetar inom Bibliotek Mellansjö. Genom samarbetet har biblioteken en gemensam katalog, vilket innebär att låntagaren har tillgång till ett större utbud av e-medier.

6. Besök och aktiva låntagare.

Tabell 6. Antalet fysiska besök på bemannade serviceställen, andelen aktiva låntagare i förhållande till befolkningen samt andelen aktiva låntagare under 18 år av det totala antalet låntagare vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Antal fysiska besök på bemannade serviceställen	Andel aktiva låntagare av befolkningen	Andel aktiva låntagare under 18 år av alla aktiva låntagare
Ale bibliotek	131 364	16%	15%
Alingsås bibliotek	193 573	20%	25%
Bengtstors bibliotek	51 643	21%	24%
Bollebygds bibliotek	41 782	19%	12%
Borås stadsbibliotek	473 589	17%	20%
Dals-Eds bibliotek	40 086	27%	22%
Essunga bibliotek	47 913	25%	41%

Folkbibliotek	Antal fysiska besök på bemannade serviceställen	Andel aktiva låntagare av befolkningen	Andel aktiva låntagare under 18 år av alla aktiva låntagare
Falköpings bibliotek	109 578	20%	28%
Färgelanda kommunbibliotek	30 959	40%	15%
Grästorps kommunbibliotek	41 492	19%	25%
Gullspångs kommunbibliotek	360	12%	
Göteborgs bibliotek	3 080 461	30%	13%
Götene bibliotek		17%	23%
Herrljunga folkbibliotek	57 222	16%	
Hjo stadsbibliotek	61 183	15%	10%
Härryda folkbibliotek	419 509	31%	20%
Karlsborgs bibliotek	27 651	17%	16%
Kungälv's stadsbibliotek	275 712	22%	26%
Lerums bibliotek	184 528	19%	17%
Lidköpings stadsbibliotek	210 556	23%	20%
Lilla Edets bibliotek	33 492	10%	12%
Lysekils stadsbibliotek	57 720	17%	15%
Mariestads bibliotek	97 434	17%	21%
Marks kommun, Kinna bibliotek	110 327	27%	43%
Melleruds kommunbibliotek	46 389	20%	32%
Munkedals bibliotek		20%	36%
Mölnåls bibliotek	491 921	28%	11%
Orusts kommunbibliotek	146 983	27%	26%
Partille bibliotek	118 311	17%	21%
Skaras stifts- och landsbibliotek	75 365	32%	12%
Skövde stadsbibliotek	218 422	14%	28%
Sotenäs kommunbibliotek	17 110	29%	8%
Stenungsunds bibliotek	139 000		9%
Strömstads stadsbibliotek	36 562	54%?	18%
Svenljunga kommunbibliotek	43 199	12%	14%
Tanums bibliotek	66 995	19%	40%
Tibro Kultur och Fritid	30 225	10%	12%

Folkbibliotek	Antal fysiska besök på bemannade serviceställen	Andel aktiva låntagare av befolkningen	Andel aktiva låntagare under 18 år av alla aktiva låntagare
Tidaholms bibliotek	63 353	15%	14%
Tjörns Kommunbibliotek	97 611	21%	14%
Tranemo bibliotek	61 557	17%	30%
Trollhättans Stadsbibliotek	260 115	17%	12%
Töreboda kommunbibliotek	32 776	13%	22%
Uddevalla stadsbibliotek	163 945	41%?	10%
Ulricehamns stadsbibliotek	55 700	21%	29%
Vara folkbibliotek	74 063		16%
Värgårda bibliotek	84 063	16%	33%
Vänersborgs bibliotek	137 776	15%	15%
Åmåls stadsbibliotek	0	44%?	18%
Öckerö bibliotek		20%	20%
Västra Götaland	8 245 600	26%	16%

6.1 Fysiskt besök

Under 2023 uppgick antalet fysiska besök på bemannade serviceställen i Västra Götaland till 8 245 600, vilket motsvarar 4,7 besök per invånare (rikets genomsnitt är 4,5). Detta innebär en minskning med cirka 23 % jämfört med 2015, då antalet besök var 10 713 700. Minskningen kan bero på förändrade användarmönster och den ökade digitaliseringen som beskrevs i tidigare kapitel.

De fem biblioteken med högst antal fysiska besök i Västra Götaland är lokaliserade i större städer eller kommunala centrum. Göteborgs bibliotek toppade listan med hela 3 080 500 besök, vilket tydligt speglar dess roll som ett kulturellt och socialt nav i regionens största stad. På andra plats kom Mölndals bibliotek med 491 900 besök, vilket visar på att de satsningar på nya bibliotekslokaler har stärkt invånarnas engagemang för biblioteken. Borås stadsbibliotek följer på tredje plats med 473 600 besök. Härryda folkbibliotek noterade 419 500 besök och placerade sig på fjärde plats, vilket är anmärkningsvärt för en kommun av dess storlek. Med 10,5 besök per invånare har Härryda den högsta besöksfrekvensen i regionen, vilket indikerar ett starkt lokalt engagemang för bibliotekets tjänster och aktiviteter. Kungälv's stadsbibliotek, med 275 700 besök, intog femte plats.

6.2 Aktiva låntagare

En aktiv låntagare är registrerad användare som lånat minst ett lån under kalenderåret. I Västra Götaland verkar vissa folkbibliotek ha rapporterat felaktiga uppgifter, där låntagare som inte har gjort några lån förmodligen ändå inkluderas. Detta strider mot definitionen av en aktiv låntagare som någon som gjort minst ett lån under året. Kungliga biblioteket skriver dessutom att dubbelräkningar av låntagare som registreras både på skolbibliotek och folkbibliotek påverkar siffrorna. Sådana avvikelser kan snedvrیدا statistiken och ge en överskattning av antalet aktiva användare. För att förbättra statistikens tillförlitlighet behövs en mer enhetlig och korrekt rapportering samt en granskning av underlaget för att säkerställa att det speglar verkligheten.

I Västra Götaland uppges i genomsnitt 26 procent av befolkningen vara aktiva låntagare 2023 enligt Kungliga bibliotekets statistik, vilket är samma andel som 2015. Det är dock troligt att siffran för 2023 är något överskattad. Det nationella genomsnittet är 23 procent, och det är rimligt att anta att Västra Götaland ligger nära denna nivå. Bland de aktiva låntagarna i Västra Götaland är 16 procent under 18 år, jämfört med 19 procent för hela landet. Här kan siffran för Västra Götaland vara en underskattning, sannolikt på grund av bortfall i rapporteringen.

Vid analys av statistiken framstår värden som ligger inom spannet ± 10 procent från genomsnittet som mer sannolika och korrekt rapporterade. Däremot bör både extremt höga och låga siffror ifrågasättas, då de kan indikera felaktigheter eller avvikelser i rapporteringen.

7. Aktiviteter

Tabell 7. Totalt antal aktivitetstillfällen, andelen aktivitetstillfällen för barn och unga, samt antalet datakurser per 1 000 invånare vid folkbiblioteken 2023, fördelat per kommun. Källa: Kungliga biblioteket

Folkbibliotek	Totalt antal aktivitetstillfällen	Andel aktivitetstillfällen för barn och unga	Datakurser per 1000 invånare
Ale bibliotek	516	50%	0,62
Alingsås bibliotek	783	27%	7,08
Bengtsfors bibliotek	226	29%	
Bollebygds bibliotek	116	1%	0,00
Borås stadsbibliotek	1 492	68%	1,40
Dals-Eds bibliotek	144	80%	
Essunga bibliotek	292	88%	0,53
Falköpings bibliotek	366	82%	0,03

Folkbibliotek	Totalt antal aktivitets-tillfällen	Andel aktivitets-tillfällen för barn och unga	Datakurser per 1000 invånare
Färgelanda kommunbibliotek	95	54%	
Grästorps kommunbibliotek	125	60%	2,88
Gullspångs kommunbibliotek	35	34%	1,17
Göteborgs bibliotek	7 591	48%	1,37
Götene bibliotek	252	73%	
Herrljunga folkbibliotek	85	71%	0,64
Hjo stadsbibliotek	88	36%	0,00
Härryda folkbibliotek	494	81%	
Karlsborgs bibliotek	156	56%	0,14
Kungälv's stadsbibliotek	448	65%	0,30
Lerums bibliotek	476	54%	0,78
Lidköpings stadsbibliotek	887	22%	14,33
Lilla Edets bibliotek	68	53%	0,35
Lysekils stadsbibliotek	66	56%	0,14
Mariestads bibliotek	242	34%	1,58
Marks kommun, Kinna bibliotek	832	66%	
Melleruds kommunbibliotek	119	67%	0,22
Munkedals bibliotek	324	93%	4,19
Mölnåls bibliotek	593	74%	0,95
Orusts kommunbibliotek	955	75%	0,85
Partille bibliotek	244	89%	0,81
Skaras stifts- och landsbibliotek	251	44%	0,11
Skövde stadsbibliotek	1 347	27%	0,28
Sotenås kommunbibliotek	201	83%	1,33
Stenungsunds bibliotek	271	29%	1,15
Strömstads stadsbibliotek	307	77%	3,93
Svenljunga kommunbibliotek	230	71%	1,30
Tanums bibliotek	382	85%	1,40
Tibro Kultur och Fritid	82	87%	
Tidaholms bibliotek	96	88%	
Tjörns Kommunbibliotek	295	46%	0,99
Tranemo bibliotek	322	65%	4,38
Trollhättans Stadsbibliotek	1 095	39%	5,47

Folkbibliotek	Totalt antal aktivitets-tillfällen	Andel aktivitets-tillfällen för barn och unga	Datakurser per 1000 invånare
Töreboda kommunbibliotek	242	21%	6,13
Uddevalla stadsbibliotek	556	71%	1,44
Ulricehamns stadsbibliotek	289	74%	0,40
Vara folkbibliotek	227	75%	0,31
Vårgårda bibliotek	231	44%	
Vänersborgs bibliotek	270	49%	0,45
Åmåls stadsbibliotek	125	62%	0,00
Öckerö bibliotek	103	33%	0,78
Västra Götaland	25 000	54%	1,67

Under 2023 genomförde biblioteken i Västra Götaland totalt cirka 25 000 aktiviteter, varav 13 480 (54 procent) riktade sig till barn och unga. Jämfört med 2015, då det genomfördes 21 880 aktiviteter totalt och 12 120 (55 procent) för barn, har det skett en ökning med 14 procent av det totala antalet aktiviteter. Antalet aktiviteter för barn och unga har ökat med 11 procent, från 12 120 år 2015 till 13 480 år 2023. Även om andelen aktiviteter för barn och unga har minskat marginellt från 55 procent till 54 procent, visar siffrorna att bibliotekens satsningar på denna målgrupp har fortsatt att växa i absoluta tal.

Biblioteken har ett brett utbud av olika typer aktiviteter. Av dessa utgjorde 2 950 data- och internetkurser, vilket visar på en stark satsning på digital kompetensutveckling.

Boksamtal var också populära, med 2 540 tillfällen totalt, varav 2 200 riktade sig specifikt till barn och unga. Bok- eller läsecirklar arrangerades vid 2 150 tillfällen, vilket erbjuder möjligheter för fördjupad läsning och diskussion. Dessutom hölls 1 940 biblioteksvisningar, vilket ger besökare en chans att bättre förstå och utnyttja bibliotekens resurser. Dessa siffror speglar bibliotekens roll som en mångsidig kultur- och utbildningsinstitution som riktar sig till alla åldersgrupper och behov.

7.1 Datakurser

De fem kommuner i Västra Götaland med flest datakurser per 1 000 invånare under 2023 var Lidköping, Alingsås, Töreboda, Trollhättan och Tranemo. Lidköping toppade listan med 14,33 kurser per 1 000 invånare. Biblioteket har anställda IT-pedagoger som ger individuellt stöd och enkla kurser på SeniorCenter och Biblioteket. Sedan följer Alingsås med 7,08 datakurser per 1000 invånare. Töreboda hamnade på tredje plats med 6,13 kurser, medan Trollhättan hade 5,47 och Tranemo 4,38 kurser per 1 000 invånare. Dessa kommuner utmärker sig genom sitt starka engagemang för att förbättra den digitala kompetensen hos sina invånare.

